

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Təsdiq edirəm: J. Huseynov.

“Maliyyə və audit” kafedrasının müdiri:
i.e.d., prof. Ələkbərov Əvəz Əkbər
11 sentyabr 2025 -ci il

“MALİYYƏ BAZARLARI” fənni üzrə
İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00524
Fənnin növü:	<i>əsas</i>
Tədris ili:	<i>2025/2026</i>
Tədris semestri:	<i>Payız</i>
Tədris forması:	<i>əyani</i>
Fakültə:	“Maliyyə və mühasibat”
Qrup:	600,602,604,606,605,610,612,614,6162,618
Tədris yükü:	<i>60 saat (30/30)</i>
Kredit sayı:	4
Kafedra:	“Maliyyə və audit”

II. Müəllim haqqında məlumat

<u>Fənni tədris edən müəllim:</u>	i.e.d.,prof.Z.F.Məmmədov i.f.d.,dos.A.T.Hüseynova b/m.Ş.Ü.Həmişəyeva
<u>E-mail ünvanı:</u>	prof.zahid.mamed@mail.ru alida-gusenova@mail.ru

İş telefonu: (012)492-59-13, (012)492-40-04

III. Fənnin təsviri

«Maliyyə bazarları» fənnində yer alan mövzular gündəlik həyatda dövlət və ictimaiyyət tərəfindən ən çox müzakirə və şərh edilən mövzulardır.

«Maliyyə bazarları» fənninin dərslər proqramında: maliyyə bazarının mahiyyəti, növləri, funksiyaları və iqtisadiyyatda rolu, qiymətli kağızlar bazarı, kredit bazarı, valyuta bazarı, maliyyə bazarının tənzimlənməsi, dünya maliyyə bazarı, müasir şəraitdə maliyyə bazarının inkişafının əsas problemləri, meylləri və xüsusiyyətləri kimi mövzular öyrəniləcək və müzakirə olunacaqdır.

«Maliyyə bazarları» fənninin tədrisində əsas məqsəd – maliyyə bazarları haqqında fundamental biliklərin genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi, maliyyə bazarının fəaliyyət sahəsində sistemli yanaşmanın formalaşdırılmasıdır.

«Maliyyə bazarları» fənninin proqramı, eyni zamanda, əsas iqtisadi qanunauyğunluqların təhlilini, valyuta bazarında müxtəlif əməliyyatların aparılması mexanizmini, xarici ticarətin kreditləşdirilməsi metodlarını və s. öyrənir.

«Maliyyə bazarları» fənninin tədrisi bazar iqtisadiyyatına keçid şəraitində həyatın bütün sahələrində baş verən iqtisadi yeniliklərin öyrənilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir.

IV. Fənnin məqsədi və vəzifələri

“Maliyyə bazarları” fənni baza kurslarından biridir və iqtisadi dövrü fənlərə daxil edilir.

“Maliyyə bazarları” fənni- ali təhsilin baza fənlərindən biridir, o təşkilatların və maliyyə bazarlarının inkişafının əsasını təşkil edən nəzəri və təcrübi məsələləri öyrənir.

“Maliyyə bazarları” fənninin öyrənilməsi “Pul və banklar” fənni çərçivəsində bakalavrların əldə etdikləri biliklərə əsaslanır. Maliyyə bazarları haqqında fundamental biliklərin genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi, maliyyə bazarının fəaliyyət sahəsində sistemli yanaşmanın formalaşdırılması.

- Maliyyə bazarının növlərinin, strukturunun, alətlərinin öyrənilməsi, milli və beynəlxalq səviyyədə bazarın iştirakçılarının qarşılıqlı təhlili;
- Maliyyə bazarının xüsusiyyətlərinin və prinsiplərinin aydınlaşdırılması;
- Maliyyə bazarında mümkün risklərin qiymətləndirilməsi və onların idarə edilməsi strategiyası;
- Maliyyə bazarlarının dövlət tənzimləməsinin və özünü tənzimləmə sisteminin tədqiqatı;
- Dünya maliyyə bazarı təşkilatlarının xüsusiyyətlərinə baxılması.

V. Öyrənmənin nəticələri:

Kursun tədrisi başa çatandan və bütün mövzular mənimsənildikdən sonra tələbələr:

Bilməlidirlər:

Maliyyə bazarları” fənninin öyrənilməsi prosesi a.ağdakı biliklərin formalaşdırılmasının istiqamətlənib:

- düşüncə mədəniyyətinə, nəticə çıxartma bacarığına, informasiyanı təhlil etmə və qavrayışa, hədəf qoymaq və ona nail olmaq üçün seçim yollarına yiyələnmək;

- dünyagörüşü, sosial və şəxsi mənə ifadə edən iqtisadi problemləri anlamaq və təhlil etmək bacarığı;

- tarixi prosesin hərəkətverici qüvvələrini və qanunauyğunluqlarını, iqtisadi tarixin hadisə və proseslərini, maliyyə bazarında öz ölkəsinin yeri və rolunu anlamaq bacarığı;

- cəmiyyətdə baş verən sosial əhəmiyyətli problemləri və prosesləri təhlil etmə və gələcəkdə onların inkişafının mümkünlüyünün proqnozlaşdırılması bacarığı;

- özünü inkişaf, ixtisasını və vərdişini təkmilləşdirmə bacarığı;

- müxtəlif məlumatlarla işləmə bacarığı;

- yeni elm və biliklərə yiyələnmək üçün təkişalti yanaşma bacarığı;

- bazar iqtisadiyyatının inkişafına maliyyə bazarının yeri;

- maliyyə bazarının mahiyyəti;

- müasir dövrdə kredit, valyuta və fond bazarlarının bir birinə qarşılıqlı təsirinin xüsusiyyətləri və əsas növləri.

Bacarmalıdırlar:

- maliyyə bazarının inkişaf tendensiyalarını aşkara çıxarmaq və uyğun şəkildə şərh etmək;

- maliyyə bazarlarında əməliyyatların icrasında qərarların qəbul edilməsi üçün lazım olan məlumatların sərbəst şəkildə axtarışı, seçilməsi və təhlilini həyata keçirmək;

- maliyyə bazarının nizamlanmış fəaliyyətinə, qanunvericilik və hüquqi-normativ aktlar sistemində əsaslanmaq;

- maliyyə bazarının vəziyyətinə əsasən analitik tədqiqatların nəticələrinə şərh verməyi bacarmaq.

- iqtisadi tədqiqatların metodologiyasına;

- müasir metodlarla iqtisadi hadisə və proseslərin toplanması, emalı və təhlilinə;

- iqtisadi göstəricilərin köməkliyi ilə maliyyə bazarının vəziyyətinin təhlilinin metod və texnikalarına;

iqtisadi məsələlərin həlli üçün müasir texnologiyalar və qərarların

- əlaqəli iqtisadi hadisələrin, proseslərin və institutların makro və mikro səviyyədə təhlilini
- müstəqil tapşırıqların yerinə yetirilməsi, məlumatların toplanılması, vəzifələri həll etmək üçün zəruri məlumatların təhlili;
- Maliyyə bazarları sahəsində baş verən proseslərin, yerli və xarici banklar haqqında statistikaların təhlili və şərh.

VI. Fənnin mühazirə mövzuları

Təhsil Nazirliyinin təsdiq etdiyi proqram üzrə tələbələrə mühazirə mövzularının adları təqdim olunur:

1. *Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı*
2. *Kommersiya qiymətli kağızları*
3. *Korporativ qiymətli kağızları*
4. *Dövlət qiymətli kağızları*
5. *Maliyyə dervativləri*
6. *Pul bazarı*
7. *Valyuta bazarı və qızıl bazarı*
8. *Sığorta bazarı*
9. *Kredit bazarı*
10. *Birja fond bazarı*
11. *Birjadankənar fond bazarı*
12. *Maliyyə bazarlarının təsisatları*
13. *Maliyyə bazarlarının fond alətləri ilə ticarəti*
14. *Maliyyə bazarlarının riskləri*
15. *Maliyyə bazarlarının tənzimlənməsi*

VII. Prerekvizitlər

Fənnin tədrisi üçün öncədən “Pul və banklar” fənninin tədrisi zəruri hesab edilir.

VIII. Fənnin tədris metodologiyası

Fənninin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, vergitutmaya aid məsələlərin həll edilməsi, kiçik qruplarda iş, xüsusi nümunələrin (keys-stadilər) öyrənilməsi və təhlili, esse yaxud sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

IX. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri və təqdimatlar, habelə zəruri məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.vu.aseu.az) yerləşdirilir.

X. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

1. “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında Azərbaycan Respublikasının” Qanunu.
2. “Banklar haqqında Azərbaycan Respublikasının” Qanunu.
3. “Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında Azərbaycan “ Qanunu.
4. “Valyuta tənzimi haqqında Azərbaycan Respublikasının” Qanunu.
5. “Əmanətlərin sığortalanması haqqında Azərbaycan Respublikasının” Qanunu.
6. Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən kredit təşkilatlarında mühasibat ucotunun aparılması qaydaları.
7. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İllik Hesabatları.

Əsas ədəbiyyat

1. Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
- 2.E.M.Sadiqov “Qiymətli kagizlarla əməliyyatlar” Bakı-2001
3. B.X.Ataşov “Maliyyə bazarları”. Ali məktəb tələbələri üçün dərslik. Bakı 2016 .
- 4.E.M. Sadiqov “Bank əməliyyatları”dərs vəsaiti. Bakı 2010.
- 5.В.В.Иванов “Финансовые рынки”.Учебник.Москва 2013.

Əlavə ədəbiyyat

1. Frederic Mishkin, Stanley Eakins., Pearson Financial markets and institutions.

XI. Təhsil Nazirliyinin təsdiq etdiyi proqram üzrə mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Mühazirə tarixi
<i>1</i>	<i>Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı</i>	<i>Maliyyə bazarlarının zəruriliyi. Maliyyə bazarlarının funksiyaları</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>2</i>	<i>Kommersiya qiymətli kağızları</i>	<i>Kommersiya qiymətli kağızlarının mahiyyəti. Kommersiya qiymətli kağızlarının növləri</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>3</i>	<i>Korporativ qiymətli kağızları</i>	<i>Korporativ qiymətli kağızların mahiyyəti. Korporativ qiymətli kağızların növləri</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>4</i>	<i>Dövlət qiymətli kağızları</i>	<i>Dövlət qiymətli kağızlarının mahiyyəti. Dövlət qiymətli kağızlarının növləri</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>5</i>	<i>Maliyyə dərəcələri</i>	<i>Maliyyə dərəcələrinin əhəmiyyəti. Maliyyə dərəcələrinin maliyyə bazarında rolu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>6</i>	<i>Pul bazarı</i>	<i>Pul bazarının mahiyyəti. Pul bazarının iqtisadiyyatda rolu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021
<i>7</i>	<i>Valyuta bazarı və qızıl bazarı</i>	<i>Valyuta bazarının əhəmiyyəti. Qızıl bazarının iqtisadiyyatda rolu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova “Maliyyə bazarları”. Dərs vəsaiti.Bakı 2021

8	<i>Sığorta bazarı</i>	<i>Sığorta bazarının əhəmiyyəti. Sığorta bazarının maliyyə bazarında rolu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
9	<i>Kredit bazarı</i>	<i>Kredit bazarının əhəmiyyəti. Kommersiya banklarının kredit bazarında rolu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
10	<i>Birja fond bazarı</i>	<i>Birja fond bazarının əhəmiyyəti. Birja fond bazarında əməliyyatların məzmunu</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
11	<i>Birjadankənar fond bazarı</i>	<i>Birjadankənar fond bazarının zəruriliyi. Birjadankənar fond bazarının iştirakçıları</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
12	<i>Maliyyə bazarlarının təsisatları</i>	<i>Maliyyə bazarlarının təsisatların rolu. Maliyyə bazarlarında təsisatların zəruriliyi</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
13	<i>Maliyyə bazarlarının fond alətləri ilə ticarəti</i>	<i>Maliyyə bazarlarında fond alətlərinin mahiyyəti. Maliyyə bazarlarında fond alətləri ilə ticarətin təşkili xüsusiyyətləri</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
14	<i>Maliyyə bazarlarının riskləri</i>	<i>Maliyyə bazarlarında risklərin əhəmiyyəti. Maliyyə bazarlarında risklərin növləri.</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
15	<i>Maliyyə bazarlarının tənzimlənməsi</i>	<i>Maliyyə bazarlarının tənzimlənməsi xüsusiyyətləri. Maliyyə bazarlarının tənzimlənmənin iqtisadiyyata təsiri</i>	Ə.Ə. Ələkbərov., Z.F.Məmmədov., A. T.Hüseynova "Maliyyə bazarları". Dərs vəsaiti.Baki 2021
Yekun imtahan			

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı

5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəməlidir.

Seminar -məşğələlərdə komanda şəklində layihələrin icrası, kiçik qruplarda iş, işgüzar oyunlar, xüsusi nümunələrin (keys-stadilər) öyrənilməsi və təhlili, esse yaxud sərbəst işlərin yazılması, əyləncəli və öyrədici krossvordaların işlənilməsi və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə ediləcəkdir.

Tələbənin məşğələlərdəki hər bir cavabı 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal olmaqla) qiymətləndirilir. Semestrin sonunda semestr ərzində tələbənin bütün cavab ballar toplanır və tələbənin cavablarını ümumi sayına bölünməklə orta qiymət (bal) hesablanır.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Tədris planında fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

XIV. Fənn üzrə ara və aralıq qiymətləndirmə

Ara qiymətləndirmə hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir

Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı tələbəyə 3 sual, aralıq qiymətləndirmə zamanı isə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur.

Fənn üzrə tələbələrin yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı – 100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır . Fənn üzrə tələbənin əldə edə biləcəyi yekun balın strukturu aşağıdakı cədvəldə təqdim edilib:

İstiqamət	Ballar	Faiz
Aralıq qiymətləndirmə	50	50%
Ara qiymətləndirmə	30	30%
Auditoriya qiymətləndirməsi	20	20%
Cəmi:	100	100%

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

51 baldan aşağı olduqda - “qeyri-kafi” - F
51-60 bal - “qənaətbəxş” - E
61-70 bal - “kafi” - D
71-80 bal - “yaxşı” - C
81-90 bal - “çox yaxşı” - B
91-100 bal - “əla” - A

Tələbənin topladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.